

# ΑΘΗΝΑ

## ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ



ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΤΥΠΟΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ - Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ -

1931

Ε. Μ. της Κ. τ. Π.  
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

## ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΚΑΚΡΙΔΗΣ <sup>1)</sup>

Τὴν μεσημβρίαν τῆς 1ης Αὐγούστου 1929 εἰδοποιούμην ἐν τῇ ἐξοχῇ ὅτι ὁ τακτικὸς καθηγητὴς τῆς λατινικῆς φιλολογίας Θεοφάνης Κακριδῆς ἀπέθανε καὶ ὅτι ἦτο ἀνάγκη νὰ κατέλθω ἐξ Ἑρακλείου Ἀττικῆς, ἵνα μετὰ τοῦ τότε Πρυτάνεως κ. Ματθαιοπούλου φροντίσωμεν τὰ τῆς κηδεΐας.

Ἐπέπρωτο, ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν, πεφιλημένε συνάδελφε, ἐγὼ ὅστις ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ τραγικοῦ τέλους σου σ' ἐπεσκέφθην ἐν Μονάχω, κομιστῆς τῶν χαιρετισμῶν καὶ τῶν εὐχῶν τῶν συναδελφῶν σου ὑπὲρ τῆς καλυτερεύσεως τῆς κλονισθείσης υἰείας σου ἐπέπρωτο, λέγω, ὡς κοσμήτωρ τῆς Σχολῆς νὰ ἐνδιαφερθῶ κατὰ τὴν τραγικὴν ἐκείνην στιγμὴν πρῶτος μετὰ τῶν ἄλλων συναδελφῶν πρὸς ἀπονομὴν τῶν τελευταίων τιμῶν!

Ἄμα συνῆλθον ἐκ τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ὅσον καὶ ἀδοκῆτου ἀγγελίας καὶ εὐθὺς ἔσπευσα νὰ συναντήσω τὸν κ. Πρύτανιν, παρ' οὗ ἐπληροφορήθην μετὰ συγκινήσεως τὰ τοῦ τραγικοῦ τέλους καὶ ὅτι ὁ νεκρὸς αὐτοῦ παρ' ὅλας τὰς προσπάθειας κατέστη ἀδύνατον νὰ ἀνευρεθῇ: *O nimium caelo et pelago confise sereno nudus in ignota... iacebis arena!*

Ἡ σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ὡς καὶ ἡ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ συνελθοῦσα τότε ἐκτάκτως ἐπὶ τῷ σκληρῷ ἀγγέλματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐξέδωκαν δύο ψηφίσματα καὶ ἐνετάλην παρά τε τῆς Συγκλήτου καὶ τῆς Σχολῆς ἡμῶν νὰ ἀποστείλω τῇ χήρᾳ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ συλλυπητήρια γράμματα.

Κατὰ τὴν ἑναρξιν δὲ τῶν ἐργασιῶν τῆς Σχολῆς, κατὰ τὸ παρὸν Πανεπιστημιακὸν ἔτος, δὲν παρελείφθη νὰ γίνῃ ὁ προσήκων λόγος ὑπ' ἐμοῦ, μεθ' ὃν ἀπεφασίσθη ἐμοφώνως νὰ γίνῃ πολιτικὸν

---

<sup>1)</sup> Ἐξεφωνήθη ἐν τῇ μεγάλῃ Αἰθούσῃ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν τῇ 25ῃ Μαΐου 1930.

μνημόσυνον τοῦ ἐκλιπόντος συναδέλφου ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ᾧ νὰ μνημονευθῇ παρ' ἐμοῦ τὸ ἐπιστημονικὸν ἔργον τοῦ ἀνδρός. Ἐπὶ πλέον δὲ τούτων ἐνόμισα ὅτι ἐπετέλεσα ὀφειλόμενον καθῆκον εἰς τὴν μνήμην τοῦ συναδέλφου, ὅτε, διδομένου τοῦ πρώτου πτυχιακοῦ λατινικοῦ θέματος, ὠμίλησα πρὸς τοὺς φοιτητὰς περὶ τῆς ἀφοσιώσεως τοῦ καθηγητοῦ αὐτῶν εἰς τὸ καθῆκον καὶ εἰς τὴν πρόοδον αὐτῶν καὶ ἐκράτησα αὐτοὺς ἐν βαθυτάτῃ συγκινήσει ὀρθίους· καὶ ἐν σιγῇ ἐπὶ τινα λεπτὰ ἐνδομύχως λέγων: *requiem aeternam dona ei Domine et lux perpetua luceat ei.*

Καὶ ἤδη ἐπὶ τὴν ἐντολήν: Ὁ Θεοφάνης Α. Κακριδῆς ἐγεννήθη εἰς τὰ Τρίκκαλα τῆς Κορινθίας τὴν 14<sup>ην</sup> Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1869, συνεπλήρωσε δὲ τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς ἐν Ξυλοκάστρῳ καὶ Κορίνθῳ.

Ἐν ἔτει 1886 ἐνεγράφη εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ ἡμετέρου Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἐν ἣ ἐφοίτησε μέχρι τοῦ 1890 εὐδοκίμως μετασχὼν πάντων τῶν φροντιστηρίων, ὁπότε ὑποστὰς τὴν κατὰ νόμον δοκιμασίαν ἐνεκρίθη εἰς τοὺς πτυχιούχους τῆς Σχολῆς τυχὼν τοῦ βαθμοῦ *ἄριστα*, ὀλίγον δὲ βραδύτερον, τῷ 1891, ἠξιώθη καὶ τοῦ Ῥαλλείου βραβείου.

Διδάκτωρ τοῦ Ἀθηνῆσιν Πανεπιστημίου ἀνηγορεύθη τῇ 11<sup>ῃ</sup> Δεκεμβρίου τοῦ 1893 ὑποδαλὼν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἐναίσιμον διατριβὴν ἐπιγραφομένην «Ἀνάμεικτα».

Μετὰ τὸ πέρασ τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ἐδίδασκεν εὐδοκίμως ὡς Ἑλληνοδιδάσκαλος ἐν τοῖς σχολείοις τοῦ Ἄστρους, Ξυλοκάστρου καὶ Κορινθίας, ἐν ἔτει δὲ 1898 ἐφιέμενος ἀνωτέρας μορφώσεως μετέβη ὡς ὑπότροφος τοῦ Πανεπιστημίου εἰς Γερμανίαν, ἐνθα ἐπὶ διετίαν διέτριψεν ἀσχολούμενος περὶ τὴν λατινικὴν φιλολογίαν, ἧς θεράποντα ἑαυτὸν ἔταξεν.

Ἐκεῖ ἐμαθήτευσεν παρὰ τοῖς Καθηγηταῖς Leo, Kaibel, Schultze, οἵτινες ἐδίδασκον ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Γοτίγγης, ὡς καὶ παρὰ τοῖς καθηγηταῖς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου Vahlen, Diels, Wilamowitz μετασχὼν εὐδοκίμως τῶν ἐκεῖ γενομένων φροντιστηρίων.

Μαρτύρια καὶ καρποὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ μελετῶν του εἶναι διάφοροι διατριβαὶ τὰς ὁποίας ἀπὸ καιροῦ κατεχώρισεν ἐν ἡμετέροις καὶ ξένοις περιοδικοῖς καὶ ἐν Ἐπετηρίσι τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου.

Αἱ πλεῖσται τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ εἶναι διορθωτικά, μάλιστα κατὰ προτίμησιν εἰς τὸν Πλαῦτον. Οὕτω π. χ. ἡ λατινιστὶ δημοσιευθεῖσα ἐργασία του «Plautina» ἐν τῷ περιοδικῷ Wiener Studien (XXIII, p. 174 ἐξ.) εἶναι ἐπιμεμηλημένη προσπάθεια πρὸς ἐρμηνείαν τεσσάρων χωρίων καὶ διόρθωσιν δύο ἐν ταῖς κωμωδίαις Aulularia, Bacchides, Persa καὶ Poenulus· ἐπίσης διὰ τῆς ἐν τῷ γαλλικῷ περιοδικῷ Revue de Philologie (Avril 1901) καταχωρισθείσης ἐργασίας του προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ χωρίον ἐκ τῆς κωμωδίας Asinaria (στ. 99-100)· ἐπίσης πειρᾶται ἐν τοῖς συντόμοις, λατινιστὶ συντεταγμέναις, διατριβαῖς αὐτοῦ, νὰ ἐρμηνεύσῃ ἢ διορθώσῃ χωρία ποιητῶν καὶ συγγραφέων· οὕτω ἐν τῇ Revue de Philologie (Octobre 1901) ὑπὸ τὸν τίτλον Terentiana ὑπερμαχεῖ τῆς ἀμφισβητουμένης συνάψεως τοῦ ἐπιρρήματος denique (Haut. 69) πρὸς τὰ προηγούμενα καὶ οὐχὶ πρὸς τὰ ἐπόμενα. Ἐν δὲ τῷ ἀγγλικῷ περιοδικῷ The classical Review (vol. XV Oct. 1901 N° 7, p. 362. Vol. XVI, July 1902, p. 305. vol. XVII, 1903 p. 252) ὑπὸ τοὺς τίτλους Plautina καὶ Catullianum προσπαθεῖ ὁ Κακριδῆς νὰ διορθώσῃ χωρίον τῆς κωμωδίας Persa (στ. 778), ἄλλο τῆς κωμωδίας Stichus (στ. 354) τοῦ Πλαύτου καὶ τρίτον τοῦ λυρικοῦ Κατούλλου (65, 59).

Ὡσαύτως κατεχώρισεν καὶ ἄλλας τρεῖς παρατηρήσεις ἐν τῷ περιοδικῷ Berliner Philologische Wochenschrift (20 Sept. 1902, 1. Jan. 1910, 14. Jan. 1911) πραγματικὰς καὶ αἰσθητικὰς, ἐπίσης δύο ἄλλας εὐτυχεστέρας μελέτας του ἐν τῷ περιοδικῷ Rheinisches Museum für Philologie (N.F. Bd. LVII, p. 463 τοῦ 1902. LIX, p. 626 τοῦ 1904) διὰ τῆς πρώτης τῶν ὁποίων, ἐπισυράσης τὴν προσοχὴν τοῦ διδασκάλου του Friedrich Leo, ὑπεστήριξεν ὅτι ἡ κωμωδία τοῦ Πλαύτου Amphitruo εἶναι συμπεφυρμένη (contaminata), τῆς δὲ δευτέρας τὸ πόρισμα ὅτι



δηλ. μόνον ἡ σκηνὴ III<sup>2</sup> τῆς κωμῳδίας *Miles gloriosus* ἔχει παρεμβληθῆ ὑπὸ μεταγενεστέρου τινὸς ἔτυχε τῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ Johann Franke.

Διάφορον ἔρμηνείαν ἔδωκεν ὁ Κακριδῆς χωρίου τινὸς τῆς Αἰνειάδος (IV, 9) τοῦ Βεργιλίου δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ περιοδικῷ *Hermes* (Bd. 45 p. 463 τοῦ 1910) προκειμένου περὶ τῆς λέξεως *insomnia*. Ὁ Κακριδῆς στηριζόμενος ἐπὶ ἀναλόγου χωρίου τῶν Ἄργοναυτικῶν τοῦ Ἀπολλωνίου τοῦ Ῥοδίου ὑπεστήριξεν ὅτι οἱ βαρεῖς ὄνειροι τῆς Διδούσ ἀνεφέροντο οὐχὶ εἰς τὴν σκιὰν τοῦ συζύγου αὐτῆς Συχαίου, ἀποτρέποντος αὐτὴν ἀπὸ πάσης πρὸς τὸν Αἰνεῖαν σχέσεως, ἀλλ' εἰς τοὺς γάμους αὐτῆς μετὰ τοῦ Αἰνείου.

Ἄλλαι δύο ἐργασίαι τοῦ ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Ἐπιστημονικῇ ἐπετηρίδι τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου (1905-6 καὶ 1908-9) ἀναφερόμεναι ἢ μὲν εἰς αἰσθητικὴν ἀνάλυσιν τῆς κωμῳδίας τοῦ Πλάτου *Epidicus*, δι' ἧς ἤθελε νὰ καταδείξῃ ὅτι ἡ κωμῳδία αὕτη ἐσφαλμένως θεωρεῖται ὑπὸ τινῶν κριτικῶν ὡς *contaminata* ἢ *retractata*, ἢ δὲ εἰς τὴν γνωστὴν ἔρμηνείαν χωρίου τινὸς τῶν ᾠδῶν τοῦ Ὀρατίου (1, 16, 5-12).

Πλὴν τούτων λίαν ἐπαινετὴ τοῦ ἀνδρὸς εἶναι ἡ προσπάθεια τῆς συμβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν λύσιν τοῦ περιφήμου προβλήματος τοῦ συμφυρμού (*contaminatio*), ὅστις παρατηρεῖται ἐν ταῖς κωμῳδίαις τοῦ Πλάτου καὶ περὶ τοῦ ὁποίου συμφυρμού διεξοδικῶς πως πραγματεύεται ἐν τῇ λατινιστὶ ἐπὶ ὑψηγείᾳ διατριβῇ αὐτοῦ, ἣτις ἐπιγράφεται *Barbara Plautina*.

Ἡ διατριβὴ αὕτη, οὔσα τὸ σπουδαιότερον τῶν ἔργων τοῦ καὶ δεῖγμα τῆς φιλολογικῆς αὐτοῦ παιδείας, μηνύει ὅτι πάνυ ἐνδελεχῶς διέτριψε περὶ τε τὴν σκηνικὴν τῶν Ῥωμαίων ποίησιν καὶ περὶ τὰς εἰς ταύτην ἀναφερομένας τῶν νεωτέρων φιλολόγων μελέτας καὶ ὅτι ἀπέβη τούτου μάλιστα τοῦ μέρους τῆς λατινικῆς φιλολογίας ἐμπειρότατος.

Αὕτη εἶναι ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ἡ ἐπιστημονικὴ παραγωγή τοῦ ἀποθάνοντος λατινιστοῦ Θεοφάνους Κακριδῆ πρὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ καταλήψεως τῆς ἔδρας τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ.

Ὡς ὑφηγητῆς τῶν λατινικῶν γραμμάτων ἐδίδαξεν εὐδοκίμως ἐπὶ 6 ὄλα ἔτη ἀπὸ τοῦ 1905-1911, κατὰ δὲ τὸ 1913 διωρίσθη τακτικὸς καθηγητῆς τῆς λατινικῆς φιλολογίας διάδοχος γενόμενος τοῦ σοφοῦ καὶ πεφιλημένου διδασκάλου μου Σπυρίδωνος Βάση.

Ἐκτοτε περιωρίσθη πῶς ἡ αὐστηρῶς ἐπιστημονικὴ ἐργασία αὐτοῦ, διότι ἐκτὸς τινῶν διορθωτικῶν παρατηρήσεων, τὰς ὁποίας ἔκαμεν εἰς τὸν Τίβουλλον, Κάτουλλον, Ὀράτιον καὶ Κικέρωνα, ἐκτὸς ὀλίγων κριτικῶν καὶ ἐρμηνευτικῶν εἰς τὴν Αἰνειάδα τοῦ Βεργιλίου, τῆς ἀναλύσεως τοῦ προλόγου τοῦ Ἀμφιτρύωνος τοῦ Πλαύτου, περὶ ἧς προηγουμένως ὠμιλήσαμεν, ἧτις εἶναι ἐπέκτασις τῆς ἀνωτέρω μνημονευθείσης ἐργασίας του, καὶ τῆς πραγματείας του «Καιναὶ λέξεις, καιναὶ καὶ ἀήθεις σημασίαι», ἐν ἧ προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι συγγραφεῖς εἶχον τὴν συνήθειαν νὰ διασαφῶσι λέξεις καινάς ἢ λέξεις ἀηθεστέρας πῶς καὶ ἀγνωστοτέρας ἢ λέξεις γενικωτέρας σημασίας δι' ἀναφορικῆς προτάσεως, ἐκτὸς τῶν ἐπιστημονικῶν τούτων ἐργασιῶν, λέγω, ἡ ἄλλη αὐτοῦ ἐργασία εἶναι μᾶλλον βοηθητικὴ εἰς τὸ γενικῶς πολύμοχθον καὶ βαρύτατον ἅμα διδακτικὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ Κακριδῆς ἤσκησε λίαν εὐσυνειδήτως, ἐὰν μάλιστα ἀναλογισθῶμεν τὰς μεταπολεμικὰς συνθήκας καὶ τὴν ἐκ τούτων πληθώραν καὶ τὸν ἀτελεῖ ἐν τοῖς γυμνασίοις καταρτισμὸν τῶν φοιτητῶν, ὑπὲρ ὧν μέχρι τελευταίων στιγμῶν αὐτοῦ ὑπερανθρώπως ἐμόχθησεν.

Ἐν τῇ διακρινούσῃ αὐτὸν φιλεργία μετέφρασε καὶ ἐσχολίασε δύο λόγους τοῦ Κικέρωνος, τὸν pro Milone λίαν διεξοδικῶς, καὶ τὸν pro Murena διὰ βραχέων, καὶ ἐξέδωκε κοσμήσας δι' ὀλίγων σημειώσεων, χάριν τῶν φοιτητῶν, τὴν κωμῶδιαν Menaechmos τοῦ Πλαύτου. Ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ pro Milone λόγου διαφαίνεται κυρίως ἡ ἐπιμονὴ αὐτοῦ περὶ τὰ γραμματικὰ καὶ ἰδίᾳ τὰ συντακτικὰ ζητήματα, ἔστω καὶ ἀπώτερα. Ἐκτὸς τῶν Πανεπιστημιακῶν, οὕτως εἰπεῖν, ἐκδόσεων αὐτοῦ ἐξέδωκε μετὰ σημειώσεων διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν γυμνασίων τὸν Γ' καὶ τὸν Δ' κατὰ Κατιλίνα λόγον τοῦ Κικέρωνος, ἐπιστολάς τινὰς κατ' ἐκλογὴν τοῦ αὐτοῦ ὡς καὶ ὀλίγα ἐκλεκτὰ διδακτικὰ μέρη ἐκ τῶν Μεταμορ-

φώσεων τοῦ Ὀβιδίου. Ἐπίσης ἐξέδωκε λατινικὴν γραμματικὴν καὶ τελευταίως καὶ ἑλληνικὴν καθὼς καί, ἐν παλαιότεροις χρόνοις, διάγραμμα τῆς τῶν χρόνων ἀκολουθίας τῆς λατινικῆς γλώσσης.

Δὲν πρέπει νὰ καταλίπω ἀμνημόνευτον ὅτι ὁ ἀοίδιμος ἀνὴρ κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του νυχθημερὸν εἰργάζετο συντάσων ἄρθρα διὰ τὰς ἐκδιδομένας ἐγκυκλοπαιδείας ἀναφερόμενα οὐ μόνον εἰς τὸν εἰδικὸν κλάδον τῆς ἐπιστήμης του, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους.

Γενικῶς εἰπεῖν ὅλη ἡ ἐργασία τοῦ Κακριδοῦ ἦτο προσπάθεια πρὸς δημιουργίαν ἐπιστημονικῆς κινήσεως, περὶ τὴν λατινικὴν φιλολογίαν ἐν Ἑλλάδι, ἐν ἣ ἵ τὸσον πολὺ κατεφρονήθη ἐπ' ἐσχάτων τὸ ἕτερον τοῦτο ἡμισυ τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Ἄλλ' ἄνευ τῆς μελέτης καὶ τῆς γνώσεως τῆς λατινικῆς φιλολογίας ἡ ὑπαρξίς τῆς φιλολογίας καθόλου, ὡς ἐπιστήμης, εἶναι τελείως ἀδύνατος.

Πόσῃ δὲ θλίψιν ἠσθάνθη ὁ Κακριδοῦς διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς Κυβερνήσεως νὰ κατενέγκῃ πλήγμα βαρύτερον κατὰ τῶν λατινικῶν γραμμάτων καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἐξῆς : Εὐρισκόμενος εἰς κρίσιμον σημεῖον ἐκ λόγου ὑγείας καὶ ἀναχωρῶν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπειγόντως πρὸς συνάντησιν τῆς ἐν Μονάχῳ διαμενούσης οἰκογενείας του μὲ παρεκάλει, μὲ ἐκέτευε, μ' ἐξελιπάρει νὰ ἐνεργήσω, ὅση μοι δύναμις, παρὰ τῇ Κυβερνήσει, ἵνα ἀπαλείψῃ ἐκ τοῦ νομοσχεδίου τὴν διάταξιν ἐκείνην, καθ' ἣν τὰ λατινικὰ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀπὸ ὑποχρεωτικῶν καθίσταντο προαιρετικά. δηλ. οὐσιαστικῶς κατηργοῦντο. Καὶ ναὶ μὲν ἡ Σύγκλητος τοῦ Πανεπιστημίου ὡς καὶ αἱ τρεῖς Σχολαὶ αὐτοῦ, αἱ ἀμεσώτερον αἰσθανόμεναι τὸν ἀντίκτυπον τοῦτον, ἡ Θεολογική, ἡ Νομική καὶ ἰδίᾳ ἡ Φιλοσοφική, ἐπραξάν τὸ καθήκον των, συνέταξαν ὑπομνήματα διαφωτιστικὰ τῶν βουλευομένων τάξεων, ἀλλὰ μάτην, τὸ νομοσχέδιον ἐγένετο νόμος καὶ ἤδη ἡμεῖς οἱ ἀπόγονοι τῶν Ἑλλήνων ἐκείνων, οἵτινες κατηύγασαν σύμπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον, θέλομεν μείνει εἰς λόγον κλασσικῆς μορφώσεως ἐν ἧσσοι μοίρα τῶν γειτόνων βαλκανικῶν λαῶν, διατηρούντων τὴν ὑποχρεωτικὴν διδασκαλίαν τῶν λατινικῶν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ θὰ κινδυνεύσωσιν ἐν προσηχει μέλλοντι νὰ μὴ γίνωνται δεκτὰ τὰ τέκνα ἡμῶν ἐν τοῖς ξένοις

Πανεπιστημίοις. Ἄλλ' ἄς ἐπανέλθωμεν ὅθεν ἐξέβημεν. Ἐνθυμοῦμαι μετὰ συγκινήσεως ἀκόμη τὴν ἄφατον θλίψιν τοῦ Κακριδοῦ, ὅτε κατὰ τὴν τελευταίαν μου μετ' αὐτοῦ συνάντησιν ἐν Μονάχῳ ἐπληροφορεῖτο παρ' ἐμοῦ τὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ νόμου, ὡς εἶχε. Μὴ δυνάμενος λόγῳ τῆς ἀσθενείας του νὰ ἀναγνώσῃ τὰ ὑπομνήματα τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς ἠρκέσθη νὰ τὰ ἐναγκαλισθῇ μετὰ λυγμῶν ἀναλογιζόμενος πόσον μέγα κακὸν ἐγένετο εἰς τὸν κλάδον ἐκεῖνον, εἰς οὗ τὴν θεραπείαν ἀπὸ νεότητος οὗτος ἐτάχθη. Μετ' ὀλίγον διεδραματίσθη τὸ σκληρὸν τέλος αὐτοῦ!

Ὁ θάνατος τοῦ Θεοφάνους Κακριδοῦ δὲν ἐπληξε μόνον τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ, ἦν μέχρι τελευταίας πνοῆς ἠγάπησε φιλοστόργως, ὑπεράνθρωπως ὑπὲρ αὐτῆς ἐργαζόμενος, ἀλλὰ καὶ τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ ὁποίου ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσε τακτικὸς καθηγητῆς καὶ ἰδίᾳ τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολήν, ἧς ἐπίλεκτον καὶ ἀφωσιωμένον μέλος ἐτύγχανε, καὶ τοὺς φοιτητὰς αὐτῆς, οὓς ἐπωφελῶς καὶ εὐσυνειδήτως καὶ ἀνελλιπῶς ἐπὶ 22 ὄλα ἔτη ἐδίδασκε καὶ εἰσῆγεν εἰς τὸν κλάδον αὐτὸν τῆς ἐπιστήμης.

Ἡ σύμπτωσις αὕτη τοῦ τραγικοῦ θανάτου σου εἰς τὰ χωρικὰ ὕδατα τῆς Ἑλλάδος μας, ἀοίδιμε Κακριδοῦ, ἔστω ὡς παράπονον πικρὸν διὰ τὸ κατὰ τῶν λατινικῶν γραμμάτων ἐπενεχθὲν πλήγμα τὸ ὁποῖον, ἄς ἐλπίζωμεν, ὅτι θὰ εἶναι προσωρινόν.

dormias in somno pacis!

ΕΡΡΙΚΟΣ Α. ΣΚΑΣΣΗΣ.